

Di put ligal 402
Hinge 2
Hans,
O.
1939

DEPT I REAL
INDOCHINE
1939

NGUYỄN LAM - ĐIỀN

MÔI TỬ THÙ

Tranh của TRỊNH - HỮU - NGỌC

SỐ 9

SÁCH HỮA-XUAN
THANG-TIEN PHAT HANH

5 XU

139

GIẢI TRÍ

Cảnh đẹp nước nhà

Thác Bản Giốc

Thác Bản Giốc là một cảnh đẹp nhất ở Cao Bằng. Suốt ngang con sông Qui - Thuận đến tám mươi thước, cao đến năm mươi thước, hai chục cái thác, như cối xay lúa ầm ầm, từ trên đổ xuống đến hai ba bậc mới đến mặt sông. Nếu từ Cà-Mân lên mãi cực bắc nước nhà để được xem thác ấy cũng bỏ. Những người đã qua Cao Bằng đều yêu cảnh non nước ấy.

MỖI TỬ THÙ

Hôm nay cất đám bác Ba, người cai cả và đầy tớ chân tay của ông Chủ. Cái quan tài bốn người khiêng đi trước một hàng giải những người thợ mỏ đen đui và lam lũ, lần theo con đường cỏ danh cao đến quá lưng đồi sang ngọn đồi bên kia là chỗ mấy người thợ bạn đã đào từ sáng một cái huyệt, nơi nghỉ cuối cùng của người cai cả.

Bọn thợ đi nghiêm trang lắm, phần thương người xấu số ít, nhưng phần nhiều là sợ ông chủ đi trước quan tài đương nói chuyện một cách thân mật và vui vẻ với Nghĩa thầy thư ký trẻ tuổi. Lần trong đám người lam lũ ấy, một bà cụ ăn mặc lối tỉnh thành cũng chịu khó bước trên con đường gồ ghề, nét mặt dăm dăm buồn dẫu như có vẻ thương người chết lắm. Bà cụ ấy cả mỏ ai cũng biết

và cũng mền chính là bà để ra thấy thư ký. Bà là bà tiên của mỗ vì thường ngày bà hay chu cấp cho các gia đình thiếu thốn, đến thăm và cho thuốc những người ốm. Mỗi lần bà đến đều như có đem theo chút ánh sáng cho những gian nhà lá tối tăm dựng tạm thời cho thợ ở. Thuốc men, tiền của, họ quý thật nhưng vẫn không trọng bằng những lời an ủi đầy mỗi từ tâm của bà.

Họ nhớ những ngày bác Cai cả ốm, nhà không người săn sóc — vì khốn nạn ! vợ và con bác trong vòng có hai tháng trước đã tiếp nhau mà đi ! — bà cụ chẳng quản khó nhọc đến tận nhà thang thuốc cho. Đêm hôm nguy kịch cuối cùng bà cụ thức suốt sáng ở đấy, bỏ cả bữa cơm chiều vì bà thấy bệnh người ốm không bớt. Nhưng đã là số thì tránh thế nào được ! — Họ thì thăm bảo nhau thế, — số hay là trùng mà nhà có hai vợ chồng với một con đều chết cả ?

Đám đã xuống hết đồi qua một cái cầu bằng ba tấm ván giải bắc trên một giòng suối nước xanh như phàm lục chảy yên lặng dưới những cành cây ngả um tùm hai bên bờ, Rồi lên dốc theo một con đường ngoằn ngoèo gồ ghề những sỏi, dẻo bên nương của một gia đình thổ đương đứng ngạc nhiên trên nhà sàn, ở lưng chừng đồi, nhìn đám ma một người kinh đi qua.

Độ hơn ba trăm thước nữa là đến huyết. Một miếng đất sạt phẳng, đã có đến dăm sáu cái mộ rồi, của những người nhà bọn phu mỗ. Thợ đứng xúm quanh cái hố đào nhăm nhỡ không sâu lắm. yên lặng nhìn bốn người bạn giòng cái quan tài xuống. Rồi trước khi lấp đất, một người thợ — có lẽ trước khi vào đây làm phu mỗ, ở làng

cũng là học trò một ông thầy bùa, -- đứng trước huyết hoa tay đọc những câu thần chú gì để gọi cho đủ lễ và nhất là làm yên lòng những người còn cần sống trong vùng mỏ này.

Ông chủ đã ra hiệu cho súc đất đổ xuống huyết thì bọn thợ lần lượt nhau, không ai bảo ai, cúi nhặt một viên đất ném vào hố. Sau khi vái lấy lễ, họ tản mác rủ nhau về, vui vẻ không nghĩ gì đến người chết nữa, sung sướng vì ông chủ, nhân người cai cả mất, đã cho họ nghỉ cả ngày.

Ông chủ, bà cụ và Nghĩa, thầy thư ký trẻ, về sau cùng với mấy người phu và cai mang mai và sừng. Ông chủ ra dáng vui vẻ lắm, cười nói luôn mồm, còn bà cụ nét mặt vẫn dăm dăm buồn thảm đi sát ngay bên cạnh cậu con trai lơ đãng nghênh những con chim riu rít gọi nhau trên những cành cây cao.

— Tôi cũng tiếc hẩn lắm. Công việc mỏ đương chạy, than lấy không kịp bán, có một người cai cả lại lăn cõ ra chết. Kề kiếm được một người như nó cũng hiếm lắm. Và... trước đã ở với hai bác đấy... chắc bác.,

Bà cụ bồng cằm môi rồi thở dài nói :

— Tội nghiệp cho hẩn ! Biết kiếp... trước có làm nên tội gì... để giờ bắt hết vợ, con... lại đến mình...

Ông chủ cười chăm chú nhìn bà cụ đáp :

— Tội lỗi gì ! Biết đâu không phải là cái số ! Tôi đã hỏi ông đốc tờ ở trên tỉnh, ông ta cũng chưa từng thấy có ở đây bao giờ cái chứng bệnh cứ sốt liên miên vài ngày rồi đi một cách bất ngờ như thế !

— Vâng... Nhưng ở lâu trong rừng, núi tôi càng thấy tin ở sự báo oán... ngấm cả nhà thằng Ba chết một cách

mau chóng trong một thời gian không lâu gì, tôi cứ ngỡ sợ rằng nó đã làm một điều gì thất đức chẳng ?

Ông chủ bỗng tái mặt lại, nhưng gượng làm ra vẻ tự nhiên ngảnh trông lên đời nói :

--- Bác cứ nghĩ quẩn đến chuyện ma quỷ ấy làm gì cho thêm bận lòng... ở chỗ đất vắng vẻ này ... Rồi cười nói ra vẻ bông đùa :

— ... nhưng bác có sợ gì đâu, tôi biết bác bạo lắm. Hồi còn bác giai, tôi đã thường được nghe nhiều chuyện bạo của bác lắm.

Bà cụ yên lặng không nói gì, nhìn bước mình đi trên con đường đá sỏi. Đột nhiên giọng nói trở nên rần rĩ bà cụ rần từng tiếng :

— Tôi không sợ thật nhưng không làm thế nào mà át được lòng tin. Bây giờ tôi còn tin rằng có lẽ nhà tôi sản bản nhiều quá nên oan hồn những con vật chết mới sui nên cho nhà tôi qua đời một cách thê thảm thế !... Giữa lúc đi săn... với bác ...

Ông chủ chép miệng nói :

— Người ta biết đâu mà tránh những cái không may. Chính tôi nghĩ vẫn còn ân hận mãi ...

Nhưng thôi bác ạ nghĩ lắm chỉ già thêm, sự đã qua rồi tiếc thương nghĩ ngợi cũng không sao lấy lại được. Xin bác cứ như vợ chồng tôi,... ăn no, ngủ kỹ, bỏ những điều lo nghĩ đi ... biết sống đã ... Hôm nay nhân nghĩ việc, tôi có bảo làm con dê, mời bác với hai cháu xuống cùng ăn cơm với vợ chồng tôi cho vui.

Bà cụ yên lặng không nói gì... (xem trang 4)

Chiều hôm ấy bà cụ thoải thác rằng thức mấy hôm trông nom cho bác cai cả nên trong người mệt nhọc muốn nằm nghỉ ở nhà chỉ có Nghĩa và cô em gái xuống ăn cơm khách ông chủ.

Nói rằng mệt nhưng bà cụ có nằm nghỉ đâu, hết đứng lại ngồi, hết ra ngoài hiên nhìn đèn sáng dưới nhà ông chủ đang rộn rịp vì bữa tiệc chán lại vào trong buồng làm một công việc gì để rồi lại bỏ dở ngay. Lòng bà đương bận nghĩ một điều gì quan trọng nó làm bà bồn chồn không yên được nữa.

Sau bà chong đèn, đem kim chỉ ra ngồi khâu đợi hai con. Trong đêm lạnh lẽ, tiếng kèn hát ở dưới đồi vắng đưa lên rõ mồn một. Đoán chắc bữa cơm khách đã tàn bà bỏ đồ khâu nóng nẩy chạy ra hiên mắt không rời mấy cái cửa sổ sáng ở dưới đồi. Lúc bà trở vào, hai giọt nước mắt còn đọng trên gò má đã răn reo.

Nghĩa và em gái về chợt bắt gặp mẹ đương đứng đăm đăm nhìn cái ảnh của bố treo trên tường. Bà cụ giật mình quay lại nói:

— Kia, hai con! đã về đấy à!

Nghĩa ngạc nhiên nhìn mẹ rồi hỏi:

— Con tưởng mẹ nằm nghỉ! Sao mẹ còn thức đến bây giờ có thêm một người không?

— Không, mẹ vừa chợt thức giấc.

Nói dối con, bà cụ cũng thấy giọng mình hơi ngượng.

— Thôi các con cổi áo, rửa chân tay rồi đi nghỉ, trời đã khuya rồi đấy.

Và không dám hỏi con bữa cơm khách có những ai và có vui không như mọi bận.

Nghĩa vào giường nằm trần trọc mãi không ngủ được. Có lẽ vì hôm nay trong bữa tiệc vui vẻ chàng đã uống nhiều rượu quá chăng? Chàng nghĩ lại không ngờ rằng mình có thể uống nhiều đến thế được. Ông chủ, người bạn của bố chàng, trong buổi họp bạn hân hoan đã rót cho chàng hết chén này đến chén khác. Chàng chưa thấy bao giờ ông chủ vui vẻ như hôm nay. Chợt chàng nhớ đến người cai cả và thấy cái ý của ông chủ mời khách về chè chén ngay sau buổi cất đám một người đầy tớ chân tay, một người làm công tin cẩn, mĩa mai quá. Hình dung lại vẻ cười khoái trá và tự đắc của ông chủ ban tối chàng nghĩ sao người ta có thể vô lương tâm đến thế được.

Ngoài nhà bỗng có tiếng ghế động rồi đến chân người đi lại. Nghĩa nghe biết bà mẹ hãy còn thức. Nằm mãi không ngủ được, chàng liền trồm trở giậy đi ra nhà ngoài. Hai mẹ con nhìn nhau toan nói, Nghĩa kinh ngạc chợt nhận thấy hai mắt bà cụ đỏ hoe. Chàng vội hỏi rồn:

— Sao thế mẹ? Cái gì mà mẹ buồn thế?

Không đáp lại câu hỏi của con, bà cụ điềm tĩnh lấy khăn lau mắt nói:

— Con chưa buồn ngủ à? Ra đây nói chuyện với mẹ cho vui vậy.

Hai mẹ con đưa nhau ra ngồi ở cái bàn kê ngay thẳng lối đi ra hiên.

— Con năm nay mười tám rồi đấy nhỉ. Chóng thật. Thấy mất đã được ba năm rồi. Mẹ còn nhớ mãi cái ngày ấy.

— Sao mẹ cứ hay ngẫm vợ vẫn thế! Cho thêm yếu người ra... Thấy con mất, chẳng qua tại số...

— Tại số ! Không phải đâu con ạ. Suốt ba năm nay mẹ đã bán khoản với cái chết ấy lắm. Mẹ không dám đồ cho ai nhưng mẹ cũng không cấm lòng mẹ nghi ngờ được. Nếu con biết rõ câu chuyện nhà ngay trước khi xảy ra cái nạn sản mà thầy bị thiệt mạng thì con cũng như mẹ, chắc không sao sống yên vui được. Độ ấy con còn trẻ đương đi học, những điều dự đoán của mẹ chưa có gì chắc chắn nên mẹ cũng không muốn kể con nghe làm gì cho thêm bận lòng. Rồi tình cảnh bắt buộc phải vào đây, sống ở gần ngay chỗ thầy con mất, con bảo mẹ không điên lòng lên sao được. Mẹ nghĩ mình đã khổ, nhưng trông bọn thợ lam lũ bán rẻ đời mình để làm giàu cho một người, còn đau đớn bội phần nên mẹ lấy sống để chăm nom cho kẻ khác làm vui và nhân đấy tìm cho ra nhẽ mỗi ngò về cái chết thất thường ấy.

Lòng thiện của mẹ đã cảm thấu đến trời, hay hơn nữa oan hồn của thầy con mãnh liệt đã sui nên cho mẹ được rõ hết cả cơ mưu của một kẻ đại gian ác, tham lam muốn xâm chiếm cả một gia tài có hàng triệu mà thầy con định để dành cho các con.

... Cơ mưu ấy, mẹ ngờ đã lâu, nhưng hôm qua mới biết chắc chắn đúng, trong lúc mẹ săn sóc bên giường thằng Ba hấp hối.

Bà cụ ngừng một lát nhìn con như muốn dò ý tứ rồi lại tiếp :

— Con cũng nhớ hồi ấy thầy mới ở Pháp về được một năm, sau khi đã đỗ bằng kỹ sư và đã theo tập sự ở mấy cái mỏ lớn bên Pháp. Thầy hiếu học nên sự giỏi giang đã hẳn có rồi. Nhà nước gọi đi làm mấy lần nhưng thầy khăng

Một dàn ba bốn con lợn rừng... (tr. 10)

khái không nhận. Thầy thường nói với mẹ rằng : Đất nhà còn nhiều mỏ kim khí, giá mình có vốn mà khai khẩn lấy làm giàu mạnh cho nước có hơn đi làm ba cọc ba đồng lại bị bó buộc không nầy nở được cái trí doanh nghiệp.

Vừa dịp ấy bác Khánh — ông chủ con bây giờ đấy ! — đến và hứa giúp thầy. Bác vừa giàu lại là bạn thân của thầy thì còn ai hơn nữa. Thế là hai người hai khẩu súng với một dây tó — thằng Ba đấy — đi chiếc ô-tô con hết mản ngược lại về miền nam, tiếng là đi săn nhưng chính thực là đi tìm mạch mỏ.

Rồi một hôm cái tin sét đánh làm mẹ ngất người đi : thầy con trong lúc săn ở gần đây bị một đàn ba bốn con lợn rừng húc nát cả bụng. Dem về Hanoi, thầy đã gần cầm khẩu nhưng trông thấy mẹ khóc sụt sùi thầy còn vui mừng cố gượng nói được một câu mẹ còn nhớ mãi :

— Tôi đã.. tìm... mỏ rộng... lắm !

Bác Khánh thì tuyệt nhiên không có nói gì với mẹ nhưng được non một năm sau bác đã nghiêm nhiên được Chính Phủ cho khai khẩn cả một vùng mỏ quan trọng và giàu không kể được này.

Đối với nhà bác vẫn kể rằng bác đã tìm ra được sau khi thầy mất vì bác vẫn chắc chắn rằng khi thầy về đến đây đã hấp hối không còn nói được gì. Rồi mẹ con ta chịu tiếng mang ơn bác vào đây, con bỏ học để làm thư ký riêng cho ông chủ nuôi em và mẹ.

Thằng Ba — dây tó của thầy xưa — đã lên đến chức cai cả hống hách và tự phụ, nhiều khi nó quên như không có mẹ ở đây, người đã bù đắp bao nhiêu cho nó ngày trước.

Vì khí hậu cũng có nhưng phần nhiều chán trường và uất ức vì những cử chỉ bất nhân và phản phúc, với bao nỗi băn khoăn trong lòng, con trông mẹ mới hơn bốn mươi mà trong mấy năm nay đã già sạm như một bà lão.

Bà cụ nói nhiều quá mệt ngồi thở. Nghĩa nóng bừng mặt, dăm dăm nhìn mẹ như khao khát muốn biết rõ ràng ngay những điều bí mật nặng nề.

— Mẹ vẫn tin rằng thầy không phải chết vì một tai nạn tự nhiên. Mẹ vẫn mong rằng nếu thầy có phải chết oan thì báo mộng hay hiện ra một cách nào cho mẹ biết. Vợ con thằng Ba lần lượt theo nhau qua đời bằng một thứ bệnh — bệnh sốt — không thể chết được ấy làm mẹ đã hơi tin về sự oan hồn báo oán. Đến khi lại đến nó mắc nữa mẹ mới chắc chắn rằng nó đã đến ngày phải trả cái nợ thất đức năm xưa vì mẹ ngờ nó cũng có dự một phần trong cái chết của thầy đó. Mẹ khẩn thầy đun dúi cho mẹ biết rõ hơn thì mẹ đã được như nguyện.

Đêm hôm hấp hối, thằng Ba mắt đỏ ngầu lên cơn sốt mấy lần. Mỗi khi sốt dịu nó trông mẹ săn sóc đến nó thì nó lại khóc. Kẻ thù trong cơn hoạn nạn mình còn có thể giúp được nên mẹ chỉ trông nó như một người đã đau đớn khổ sở trên đời này. Nó có cảm lòng tốt của mẹ không, thầy linh thiêng có sui cho nó nói hay lương tâm cắn dứt bắt nó tự thú lỗi mình nên... khốn nạn! .. mẹ đã cắn răng nuốt nước mắt nghe nó kể cái chết đau đớn của thầy.

Thì ra... Thì ra thật bác Khánh đã có dã tâm giết thầy

con ạ, giết một cách gián tiếp để không ai có thể ngờ được. . .

Ngày thầy tìm được cái mỏ này đã dự đoán và phác rõ cả cho bác ấy biết con đường nó chạy giải thoát vào bên trong kia mấy cây số, và ước nếu khai khẩn có thể giàu đến bạc triệu được. Thầy muốn về ngay báo cái tin mừng ấy cho me nhưng bác Khánh cố nèo ở lại một ngày để săn lợn rừng, vì có mấy người dân đây báo có thấy vết chân chúng bên bờ ruộng. Bác Khánh sắp đặt cuộc săn khéo đến nỗi nhường thầy đứng chỗ nguy hiểm nhất và lại ít người nhất, Rồi bác dụng ý với thằng Ba lừa cho đàn lợn xô cả về phía thầy, để sung sướng được trông cảnh bạn không kịp trở tay ngã chúi dưới đàn lợn cúi đầu húc và đưa chân đầy xéo loạn xạ. Bác mong chiếm đoạt và hưởng cả quyền lợi về cái mỏ. Bác đã được toại lòng và thằng Ba ham tiền hơn vị nghĩa để trở nên bác cai cả danh gia sung sướng trong mấy năm giờ.

Sau khi thằng Ba đã trả xong cái nợ thất đức thì bác Khánh ăn mừng đã thoát được một người tông phạm hay sự bí mật của mình mà bác vẫn gờm gờm một ngày kia có thể tố giác bác được. Bây giờ bác chắc chắn không còn lo gì nữa. Một sự đại gian ác như thế, công lý đời nay có cũng như không. Có lẽ phải cầu đến công lý ở thế giới khác chăng ?...

Con ạ, sao giờ hôm nay oi bức thế !

Bà cụ nói xong để mặc con trai ngồi yên lặng bên bàn bước ra ngoài hiên nhìn bóng tối dưới đôi. Trong đêm yên lặng, bỗng có một tiếng súng ở đằng xa vang nhẹ lại. Bà cụ chăm rãi nói rần từng tiếng :

Con dao đã găm giữa cái chóp nón... (tr. 17)

— Lại có người săn đêm rồi !

Trong tâm hồn Nghĩa như cũng có tiếng vang của câu nói ấy.

O

Từ buổi tối hôm ấy, Nghĩa vẫn vợ như người mất hồn. Sau buổi làm, chàng không về ngay nhà như mọi bận, đi lang thang theo con đường gồ ghề đưa lên ngọn đồi cao, rồi ngồi rũ rượi dưới một gốc cây, đưa đôi mắt ngơ ngác nhìn cả cảnh mả nằm gọn dưới chân đồi. Nhà gạch hai tầng quét vôi vàng kia là nhà ông chủ ; xa tí nữa ba hàng nhà lá của thợ, ít khói lam bếp bữa cơm chiều tỏa trên mái dạ ; cái giếng nước sâu đứng trơ vơ ở bên tay phải và cách đấy không xa ở lưng chừng đồi, ngôi nhà lá cao ráo của Nghĩa. Bao bọc chung quanh là rừng cây um tùm trong đó thầy Nghĩa đã gặp cái tai nạn đau đớn ba năm trước.

Nghĩa ôm đầu ngồi rũ dầy cho đến khi nghe tiếng chuông bà mẹ lên đèn hương chiều vẳng lên mới đứng giậy lui thui về nhà.

Sáng hôm sau đến buổi giầy với đôi mắt đỏ ngầu, Nghĩa lật đật làm cái gì cũng hỏng và không dám nhìn thẳng vào mặt ông chủ nữa. Có lúc chàng sô ghe đứng mạnh giầy, hai tay nắm chặt, rồi nghiêng răng như muốn làm một cử chỉ bạo động. Ông chủ thấy sự thay đổi ấy vồn vã hỏi :

— Độ này hình như cháu mệt thì phải, cháu nên ở nhà mà tĩnh dưỡng đừng cố xuống làm nữa, cho nhọc thêm.

— Vâng, người cháu cũng không được thư thái lắm. Nghĩ một lúc rồi, chàng đánh bạo nói :

— Có lẽ tự cháu ít có thứ gì giải trí. Bác có thể cho cháu mượn khẩu súng vẫn treo trên nhà thỉnh thoảng đi săn mấy con chim chóc cho đỡ buồn.

— Được cháu cứ lấy, nhà vẫn còn khoi đạn đấy, có hết, bác về Hanoi mua cho.

Từ hôm có khẩu súng, Nghĩa có cơ đi lang thang suốt ngày quanh quẩn trong mấy cái rừng ở những đồi lân cận. Thợ thường nghe có tiếng đạn nổ luôn, nhưng chiều chàng trở về họ ngạc nhiên không bao giờ thấy có một con chim nhỏ nào cả.

Một lần một người thợ có việc phải sang làng bên cạnh cách đây chừng bốn cây số, đi qua khu rừng chợt nghe có tiếng súng. Anh chàng muốn xem thầy thư ký bắn chim nên đón đến bước lại gần. Một cảnh tượng làm anh ta ngạc nhiên, sững sốt đứng dừng ngay lại nấp sau một cái thân cây.

Lúc ngồi núp dưới vệt cỏ, lúc đứng hẳn ra lối đi, Nghĩa lắp đạn bắn luôn đến năm sáu phát, nhưng kỳ lạ không phải bắn chim nào, cái đích chỉ là cái mũ trắng treo lơ lửng ở một cành cây thấp ngang đầu người. Chán rồi Nghĩa ngồi thẩn ở trên đám cỏ măn mê một con dao sáng loáng. Vút! con giao đã đến cắm giữa cái vòng tròn phấn vẽ ở một thân cây cách đây đến non chục thước. Chàng đến rút dao ra, trở về chỗ cũ lại ném. Cái đích không bao giờ sai một tí nào. Người thợ nấp xem toát mồ hôi, sợ lùi dần đi tìm một con đường khác.

Một buổi sáng, Nghĩa ở trên đồi xuống buồng giấy làm việc một cách vui vẻ lạ thường. Sau khi đã gửi hết những bức thư hôm trước chàng chất đồng một góc bàn, Nghĩa

ra đứng bên cửa sổ nhìn những goòng thợ đẩy trên con đường sắt nhỏ. Đột nhiên chàng quay lại tươi cười nhìn thẳng ông chủ nói :

— Bác ạ, trời hôm nay đẹp lắm. Làm việc mãi cũng buồn, bác có đi săn cho cháu theo với. Hôm qua mấy người phu báo có thấy vết chân lợn ở khu rừng trước mặt. Cháu chưa bao giờ được dự những cuộc săn vật lớn cả nên vẫn ước ao lắm.

Ông Khánh nhìn Nghĩa như muốn dò ý tứ, rồi ôn tồn đáp :

— Cháu không nhớ rằng từ khi thầy cháu, người bạn quý của bác mất, bác đã thề không bao giờ đi săn nữa.

Ngừng một lát ông lại tiếp :

— Cháu mới tập bắn được ít lâu mà đã ham săn thế, thật chẳng khác tính thầy cháu khi xưa. Nhưng bác khuyên cháu nên cẩn thận, những tai nạn bất ngờ không ai lường trước được.

Nghĩa cười nói :

— Bác lúc nào cũng chỉ nghĩ đến và ghê tai nạn. Nhà thiện xạ (1) có bao giờ sợ những sự nguy hiểm. Thằng hoặc có gặp nạn lợn rừng húc mà có súng cầm tay không dám bắn vì sợ đạn lạc vào người, thì cháu đã có khoa ném dao trăm phát đi trăm phát trúng.

Ông Khánh không nói gì mỉm cười đa nghi. Nghĩa lấy con dao con trong túi, mở ra ngắm cái nón thồ treo ở trên tường ngay trên đầu ông chủ, nói :

— Bác trông, cháu xin ném chúng cái chóp nón.

(1) Người bắn giỏi.

Buổi tối ba mẹ con quây quần... (xem trang 18)

Ông Khánh tái mặt, né mình toan đứng giậy thì...phập!
con dao đã gấn giữa cái chóp nón, ngập vào đến một
phần ba lưỡi dao.

— Chết!... Cháu làm bác rợn cả người!

Nói xong, ông Khánh vẫn gờm gờm nhìn trộm Nghĩa.

Câu chuyện ấy dần rồi cũng quên đi. Ông Khánh cho là
một cử chỉ ngông cuồng của tuổi trẻ, còn Nghĩa lại điềm
đạm làm việc như cũ. Có lúc ông bắt gặp chàng thư ký
ngồi không nhúc nhích hàng giờ, mắt đăm đăm như rơi
một cảnh nào ở bên kia thế giới hay có khi hăm hờ làm
việc miên man quên cả giờ giấc. Có buổi lấy ô tô của ông
đi mãi chiều mới về. Ông cho là Nghĩa đến tuổi
trưởng thành, khí huyết trong người thay đổi, để có

những trạng thái ấy, nhưng bà để ra Nghĩa lại hiểu những cử chỉ thất thường ấy ra một cách khác.

Từ hôm nói cho con nghe hết cả câu chuyện xưa với lời thú của người đầy tớ cũ, bà không hề đả động gì đến nữa. Ngoài việc trông nom cơm nước nhà cửa cho con, bà lại đi thăm những gia đình thợ làm việc thiện hàng ngày. Tuy vậy bà vẫn để ý đến hết mọi sự thay đổi của Nghĩa, mặc cho con vợ vẫn những buổi chiều ở trên đồi hay lang thang suốt ngày ở trong rừng với khẩu súng. Nhưng hễ con về đến nhà là bà vồn vã săn sóc, nói chuyện công việc làm và không bao giờ quên hỏi đến con số bán kim khí của mỏ.

— Bác Khánh rồi còn giàu đến bạc triệu !

Câu kết của mẹ làm Nghĩa ngồi không yên nữa, lúc lảng ra ngoài hiên đứng, lúc đến giả sách với tờ báo đọc, nhưng trong lòng người ta đương bận một điều gì có bao giờ chăm chú được lâu.

Buổi tối ba mẹ con quây quần quanh ngọn đèn khêu và xem sách. Câu chuyện nhà thường ngày ngừng bật đã từ lâu ; trong lúc cố quên trong công việc, người nào cũng thấy không khí lạnh và yên lặng nơi rừng núi có một cảm giác nặng nề. Bỗng có tiếng chó sủa bâng quơ ở dưới đồi, bà cụ chép miệng nói :

— Con chó của bác Khánh độ này hay cắn tẹ ! Nhiều đêm nghe nó sủa hoảng hốt như sợ hồn ma.

Nghĩa dể mình, khó chịu.

Một lát nữa, tiếng ô tô rít đồ vang đưa trong đêm yên lặng. Bà cụ vẫn một giọng đều đều :

— Vợ chồng bác Khánh đã ăn cơm cụ Tuần trên tỉnh về

Câu nói rất thường nhưng đối với Nghĩa có vẻ kích thích chàng thở giải đứng giậy rót nước uống để cho trôi hơi tức đưa lên nghẹn cổ. Bà cụ biết ý bước ra ngoài hiên. Nhưng một con vật kêu đêm làm bà trở vào ngay, chậm rãi nói :

— Lại có đàn lợn rừng về ăn hại lúa !

Lần này Nghĩa không ngồi yên được nữa, gấp sách, vào buồng nằm vật trên giường.

O

— Thế có bức không ! Đêm qua thằng tài xế ở trên cháu về kêu ốm nằm đấy, mà hôm nay bác lại định về Hanoi có mấy việc cần... Biết làm thế nào bây giờ ?

— Bác cho phép cháu lái xe bác đi. Lâu không về Hanoi cháu cũng nhớ.

Ông Khánh ngần ngừ rồi nói :

— Cháu, bác đi cả, ở mỏ không còn ai.., Ừ thôi cũng được, cháu đi đi, cũng là một cách đổi gió.

Nghĩa nhanh nhẹn leo về nhà thay quần áo, xin phép mẹ rồi một lúc sau ngồi gọn trong ô-tô chàng đưa xe thông thả lượn những con đường đồi đất sỏi quanh co ra đến đường cái. Xe bắt đầu chạy nhanh. Nghĩa thấy khoan khoái trong làn gió mát đập mạnh vào mặt.

Đi chưa được một cây số đã gặp ngay một cái ô-tô khác bị nạn có người chết. Hai người từ lúc ở mỏ ra đi chưa nói với nhau câu nào, Nghĩa bỗng cất tiếng lên trước :

— Bác có hay tin nhảm không ? Cái diêm vừa rồi có thể là gở chẳng hờ bác.

— Chúng ta có là đàn bà đâu. Cháu rõ giống cả mẹ cháu. Rồi như sợ lỡ lời, ông Khánh tiếp :

— Nhưng được đưa con giống cả bố lẫn mẹ là đại phúc đấy!

Nghĩa như không nghe rõ câu bông đùa sau ấy lắm lắm gần như nói một mình:

— Biết đâu điềm gở ấy không linh nghiệm!

Chàng dặn hơi cho xe chạy nhanh hơn chút nữa. Hai tay cầm lái đem lại cho Nghĩa cái thú « nuốt » veo con đường dựa thẳng băng trong khi đôi mắt linh động đương đi tìm hình ảnh một cái thú khác: cái thú rùng rợn và ghê sợ khi tưởng đến cái chết mau chóng và không đau đớn của những người ngồi trong chiếc ô tô mở hết tốc lực để đưa thẳng vào một gốc cây to. Chàng chợt nhớ đến mẹ và cô em gái...

Chiếc xe yên ổn về đến Hanoi.

Đề ông chủ đi thu xếp công việc, Nghĩa đến nhà mấy người bạn chơi cho thư thái tâm hồn một lúc. Những người bạn ấy trước cùng học với Nghĩa bây giờ đã đỗ cả, đương theo ban Thuốc và Luật ở trường Đại-học. Nghĩa thấy cái không khí sinh viên của họ sung sướng quá; nếu thấy chàng còn thì chàng có đâu phải giam mình giữa nơi rừng núi lam chướng (1) và tương lai còn rục rờ biết bao. Anh em bạn gặp chàng vô vấp bông đùa:

— À ông chủ mở đã về, có đem túi bạc nào về khoe anh em không đấy?

Nghĩa cười nhạt lảng sang chuyện khác nhưng cảm thấy câu nói ấy mỉa mai quá.

Muốn đến lây vui chúng bạn để quên trong chốc lát những điều ám ảnh thì ngồi đâu người ta cũng nhắc đến nỗi băn khoăn của mình, Nghĩa thấy chán nản bức rộc vô

(1) Khi hậu không tốt

Rầm ! Một tiếng sấm vang rữ rội... (tr. 23)

chừng. Chẳng tưởng hình như ai cũng rõ cả câu chuyện kín nhà mình.

Đi rạo phố thì chỗ nào cũng nhắc lại hình ảnh đời sống của bố trước ở Hanoi, chàng thấy máu đưa lên nóng bừng cả mặt. Lương tâm sui dục chàng quả quyết làm một điều vẫn do dự, Nghĩa vội vàng đưa xe đi tìm ông chủ rục về.

Mới ra khỏi thành phố Hanoi, xe lướt gió vút đi như mũi tên. Thấy chưa được nhanh lắm. Nghĩa mở máy dẫn thêm ít nữa. Ông Khánh ngồi trong hoảng sợ vội cất tiếng bảo :

— Vừa vừa chứ cháu !

Nghĩa sẽ nghiêng đầu nói : — Bác sợ tai nạn chứ gì ?

Ngừng một lát, chàng lại tiếp :

— Nói chuyện về tai nạn phần nhiều vì vô ý, nhưng cũng không hiếm cái xảy ra vì dụng công. Cháu vừa được nghe một câu chuyện lý thú lắm, muốn kể bác nghe.

Thấy xe vẫn chạy nhanh mà Nghĩa không để ý đến tay lái chỉ quay đầu nói mãi, ông Khánh vội ghé sát lại bảo .

— Khéo cháu, cứ mê mãi nói nhỡ tay một cái thì nguy.

-- Không sợ ! cháu sai khiến ô tô như một con vật biết nghe, hiểu ý cháu vậy ... Câu chuyện như thế này. Hai người bạn rủ nhau đi săn, cũng đi săn lợn rừng bác ạ, một người gặp nạn cũng như thầy cháu nhưng hơi khác ở chỗ bạn phản dụng còng không bắn ngay lợn nhưng chỉ làm nó nổi sung lên rồi chặn hết mọi lối chỉ để một đường, đường về chỗ người kia nấp — cho nó chạy đến búc chết bạn. Chỉ vì tham lam muốn hưởng cả quyền lợi ước có đến hàng triệu bạc của bạn, mà không ai có thể ngờ mình được. Mưu gian để tránh công lý sắp đặt cũng khéo nhưng chẳng may con bạn vì một sự ngẫu nhiên biết rõ và nghĩ kế báo thù cho cha.

Rồi một hôm, cũng là một sự ngẫu nhiên nữa, con bạn lại ngồi lái xe cho mình đi, chàng trai trẻ có bầu máu nóng nghĩ bầy ra một tai nạn và không sợ nói rõ ý mình cho kẻ thù biết trước rồi dặn hơi mở máy cho xe chạy hết tốc lực đề đâm vào một gốc cây to . . .

Vừa nói đến đây Nghĩa chân dặn hơi, một tay cầm lái một tay mở cái chốt cửa. Trong lúc ông Khánh hoảng hốt run sợ không biết làm thế nào thì xe chồm lên, rồi : Rầm một tiếng sắt vang rữ rội !

Nghĩa đã tự tạo cho mình một công lý.

O

Ngày hôm sau, các báo Hanoi đều đăng tin cái nạn ô tô ghê gớm làm thiệt mạng ông nghiệp chủ Nguyễn đức Khánh. Người tài xế bắn ra ngoài, bị thương nặng nhưng cũng không đến nỗi nguy đến tính mệnh.

Anh em học sinh ham đọc và biết tronton sách,

Ông bà muốn tìm sách có ích cho các con đọc đều mua

SÁCH HOA XUÂN

Loại sách hồng của tuổi trẻ.

Đã có bán

Quyển thứ 1 — Một đêm trong rừng thẳm

Quyển thứ 2 — Cậu bé làng Ủng

Quyển thứ 3 — Sóng gió

Quyển thứ 4 — Hộp sữa đồ

Quyển thứ 5 — Gan trắng sị

Quyển thứ 6 — Cô bé quay tơ

Quyển thứ 7 — Mồ côi

Quyển thứ 8 — Chuyện con thỏ

Quyển thứ 9 — Mối tử thù

Quyển thứ 10 — Vui chơi ca múa

GIÁ MUA SÁCH HOA XUÂN:

Một quyển 0\$05 (ở xa gửi thêm 0.03 tiền cước)

Mua một lúc 10 quyển chỉ phải trả có
0\$50

Một năm 52 quyển : 2\$50

Ở xa viết thư về :

M. le Directeur du Hưởng đạo Thăng Tiến

14, Rue du Blockhaus Nord — Hanoi

GIẢI TRÍ

Chắp chữ

○					○
○	T	H	E	U	○
○	K	I	U	Y	○
○					○
○	D	U	N	G	○
○					○
○	U	Y	E	N	○
○					○

Trong bảng chữ trên này tìm tên một thi sĩ nước ta và tên vai chính trong một chuyện của nhà văn hào ấy. Mỗi tên thay đúng vào một hàng khuyên ở bảng.

Câu hỏi lịch-sử

Vị anh hùng nào ở nước ta đã nói câu : « Ta thà làm quỷ phương Nam còn hơn làm vương đất Bắc ? »

Trả lời câu đố kỳ trước

Ô CHỮ

CHỮ ĐỒNG ÂM

H O N

Hè

C O N H I

I N H O I

G I A

.....

Ra ngày 3 Aout 1939

Quyển thứ 10 : Vui chơi ca múa

Quyển sách hát đầu tiên của Hoa Xuân

LE LYCÉE GIA-LONG

est le seul établissement d'enseignement privé de l'Indochine qui comporte à côté du cycle primaire supérieur indochinois, un cycle secondaire complet préparant directement au Baccalauréat Métropolitain les élèves sortant du cycle primaire (avec possibilité de se présenter au Brevet Élémentaire à la fin de la classe de 3e).

Résultats à la dernière

session du Baccalauréat :

20 admissibles.

18 reçus définitivement dont 6 avec la mention Assez Bien.

RENTRÉE DES CLASSES

1er Septembre 1939